

S.E. Mons. Michael W. Banach
magyarországi apostoli nuncius
üdvözlő szavai
“Mit mond a Lélek az egyházaknak?”
című ökumenikus konferencia alkalmából
(Debrecen, 2024. május 21.)

Megtiszteltetés és öröm számomra, hogy önökkel lehetek ma délelőtt ezen az ökumenikus konferencián, melynek címe: „*Mit mond a Lélek az egyházaknak?*” (Jel 3,22). Köszönöm Kocsis Fülöp érsek úrnak a kedves felkérést, hogy a konferencia elején néhány köszöntő szót szóljak.

Ez a konferencia valóban időszerű, mert úgy tűnik számomra, hogy a harmadik évezred elején a teológia egyik legizgalmasabb fejleménye a Szentlélek személye és munkája iránti példátlan érdeklődés volt. Ezt a jelenséget valóban „pneumatológiai reneszánszként” is jellemezték. Ma a teológia folyamat-pneumatológiákról, felszabadítás-, zöld vagy ökológiai-, feminista-, afrikai-, ázsiai- pneumatológiákról is beszél. Ezen újjáéledés közepette azonban két figyelmeztetést kell megfogalmaznunk. Először is fel kell ismernünk a Szentlélek megtapasztalásának sokféleségét az ökumené szintjén. Másodszor, a Lélekről való beszédnek mindig kontextusba helyezettnek kell lennie, vagyis egy adott kultúrára kell jellemzőnek lennie.¹

És ez az, amit ma önök tenni fognak. A pneumatológiáról fognak gondolkodni, a Szentlélekről szóló teológiáról és lelkiségről a jelenlegi magyar teológiai és ökumenikus kontextusban. A Szentháromság harmadik személyét bibliai, történelmi és teológiai módon fogják megközelíteni, megvizsgálva és összehasonlítva a Lélek különböző teológiai és felekezeti értelmezéseit.

A meghívás azonban mindig sürgető: „*Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek az egyházaknak*” (Jel 3,22).

Mit mond nekünk a Lélek? Engedjék meg, hogy megfontolásra és elhatározásaik számára a következő két gondolatot fogalmazzam meg önöknek – az egyiket az ökumenikus útról, a másikat pedig a leghatékonyabb tanúságtételről, amelyet Krisztus Jézusban hívőként együtt adhatunk.

Talán a Lélek mond nekünk valamit, hogy felélesszük ökumenikus erőfeszítéseinket. Mi mozgatja az ökumenikus mozgalmat a látható egység felé? A régóta fennálló válasz ez volt: a Szentléleknek kijáró remény. De vajon

---

¹ Vö. Veli-Matti Kärkkäinen, *Pneumatology: the Holy Spirit in Ecumenical, International, and Contextual Perspective* (Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2002).

befolyásolta-e ezt a reményt az eszközszerű értelem és a haladás modern eszményképe a látható egység lépésről lépésre történő megvalósításának várakozásában? Ha ez így van, akkor úgy tűnik, hogy új figyelmet igényel az a mód, ahogyan a Lélek élteti az ökumenizmust.² A Lélek belső hatása inkább a megvilágosodott szeretetben jöhet létre, nem pedig az egység reményében. Talán a szeretet teológiai erényéről való elmélkedés lehetővé tenné számunkra, hogy nagyobb megbecsüléssel tekintsünk felebarátunk, a másik ajándékaira és kiválóságaira. A hívő testvérek ilyen megbecsülése, még ha megosztottak is vagyunk, az ökumené folyamatos pneumatológiai forrása lehet, és új lendületet adhat az ökumenikus mozgalomban való aktív részvétel karizmájának.

Ferenc pápa szavaival: „*De van egy nagyobb szeretet, egy szeretet, amely Istentől származik és Isten felé irányul, amely lehetővé teszi számunkra, hogy szeressük Istent, hogy barátai legyünk, lehetővé teszi számunkra, hogy úgy szeressük felebarátunkat, ahogy Isten szereti őt, azzal a vágygal, hogy megosszuk barátságunkat Istennel.*”³

Ha a Lélek ezt mondja nekünk...

Másodszor, talán a Lélek mond nekünk valamit, hogy hitelesebbé tegye személyes, egyházi és ökumenikus tanúságtételünket a feltámadt Úrról.⁴ Gondoljanak a buzdítás szövegkörnyezetére: „*Akinek van füle, hallja meg, mit mond a Lélek az egyházaknak.*” A Jelenések könyvének szerzője elmondja látomását, amelyben Krisztus elítéli a laodiceai egyházat hatástalan tanúságtétele és siralmas lelki állapota miatt, és arra buzdítja tagjait, hogy tartsanak ki, váljanak hűséges tanúkká és újítsák meg közösségüket Krisztussal, hogy uralkodhassanak vele. Laodicea gazdag közösség volt. Az egyház materializmusa elterjedt az egyházban, katasztrofális következményekkel. Hogyan tudnánk tehát mi és egyházaink ellenállni ennek a ténynek, hogy megakadályozzuk, hogy ugyanaz történjen velünk, mint ami a laodiceaiakkal történt? Mik a figyelmeztető jelei annak, hogy bajok felé tartunk?

Ezentúl, a bibliai idézet, amely a konferenciájuk vezérfonala, arra buzdít, hogy tekintsék a Krisztussal való kapcsolatot végtelenül értékesebbnek, mint a laodiceaiak rendelkezésére álló összes anyagi javakat. Hogyan értékeljük a Krisztussal való kapcsolatunkat? A Jelenések könyvének harmadik fejezetében

---

² Walter Kasper bíboros, aki 2001 és 2010 között a Keresztények Egységét Előmozdító Pápai Tanács korábbi elnöke volt, elismeri az átmenetet a látható egység iránti lelkesedés korábbi szakaszából az elvárások új józanságába. Lásd könyvét: *Harvest the Fruit: Basic Aspects of Christian Faith in Ecumenical Dialogue* (New York: Continuum, 2009).

³ Ferenc pápa, 2024. május 15-i általános kihallgatás: <https://www.vatican.va/content/francesco/it/audiences/2024/documents/20240515-udienza-generale.html> (.)

⁴ A következő gondolatokat Peter S. Williamson, *Revelation (Catholic Commentary on Sacred Scripture)* (Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2015), pp. 91-97 ihlette.

Krisztust úgy ábrázolják, mint aki be akar lépni az iránta érzéketlen szívekbe. Hányszor fordult már elő, hogy egyházainkkal és közösségeinkkel egyszerűen azért utasítottuk el Őt, mert valami mással voltunk elfoglalva? Észrevettük-e, hogy kopogtat a szívünk és a gyülekezetünk ajtaján?

A laodiceaiak vagyunkból fakadó önbizalma, valójában a földi biztonságtól való függésből származó önelégültség volt. Hogyan győzhetik le a keresztények az önelégültséget és a lelki érzéketlenséget? Ugyanúgy, ahogy a laodiceaiaknak kellett volna tenniük: bűneik beismerésével és megtérésükkel, ami az Ő szavának meghallásában és az annak való engedelmségben fejeződik ki: „*Ha valakinek van füle a hallásra, hallja meg, amit a Lélek mond az egyházaknak.*”

Ha a Lélek ezt mondja nekünk...

Ezért három őszinte kívánságom van megfontolásainkhoz és beszélgetéseinkhez:⁵ miközben együtt hallgatjuk a Lélek hangját, legyen bátorságunk felismerni, hogy a Lélek azt mondja nekünk, hogy lakozzunk a jelen pillanatban. A Lélek megerősíti a ma elsőbbségét azzal a kísértéssel szemben, hogy megbénítson minket a múlt keserősége és nosztalgiája, vagy hogy a holnap bizonytalanságaira koncentráljunk, és engedjük, hogy a jövőtől való félelem megszállottjai legyünk. Úgy tűnik, hogy ennek gyakorlati következményei vannak nemcsak egyházainkban, hanem ökumenikus utunkon és a feltámadt Úrról való közös tanúságtételünkben is.

Miközben együtt hallgatunk a Lélek hangjára, legyen bátorságunk az összetartozásra törekedni. Az egész, nem a rész. A Lélek megerősíti az egész elsőbbségét. Egészeiben véve közösségben a Lélek jobban szeret cselekedni és újdonságot hozni. Ma, ha hallgatunk a Lélekre, nem a konzervatívokra és a progresszívokra, a tradicionalistákra és az újítókra, a jobb- és baloldalra összpontosítunk. Ha viszont ezek a kritériumok, az azt jelenti, hogy a Lélek megfélemez az Egyházzal. Az ellenség azt akarja, hogy a sokféleség ellentété váljon, és ezért ideológiákká változtatja őket. Úgy tűnik, hogy ennek gyakorlati következményei vannak nemcsak egyházainkban, hanem ökumenikus utunkon és a feltámadt Úrról való közös tanúságtételünkben is.

Végül, amikor együtt hallgatjuk a Lélek hangját, van bátorságunk Istent az egónk elé helyezni. A Lélek megerősíti a kegyelem elsőbbségét. Csak ha kiüresítjük magunkat, akkor hagyunk helyet az Úrnak; csak akkor találjuk meg önmagunkat, ha rábízunk magunkat. Ez igaz az Egyházra is. Nem mentünk meg senkit, még

---

⁵ Ezeket az üdvözlőket Ferenc pápa homíliája ihlette 2021 pünkösd ünnepe alkalmából: https://www.vatican.va/content/francesco/it/homilies/2021/documents/papa-francesco_20210523_omelia-pentecoste.html (.)

magunkat sem, a saját erőnkől. Ha első helyen vannak a projektjeink, a struktúráink és a reformterveink, akkor a funkcionalizmusba, a hatékonyság központúságba, a horizontalizmusba süllyedünk, és nem fogunk gyümölcsöt hozni. Az "izmusok" olyan ideológiák, amelyek megosztanak, elválasztanak. Az Egyház nem emberi szervezet, emberi, de nemcsak emberi szervezet – az Egyház a Szentlélek temploma. Jézus elhozta a Lélek tüzét a földre, és az Egyház megújul a kenettel, a kegyelem kenetének ingyenességével, az imádság erejével, a misszió örömeivel. Úgy tűnik, ennek is gyakorlati következményei vannak nemcsak egyházaink szívében, hanem ökumenikus utunkon és a feltámadt Úrról való közös tanúságtételünkben is.

„Akinak van füle, hallja meg, mit mond a Lélek az egyházaknak.”

Köszönöm, hogy meghallgattak, és a jó munkát kívánok!